

Van het weer en het waterschap kun je nooit winnen

Wij hebben ons in slaap laten sussen en nu hebben we niets meer te vertellen.

Bij Van den Berk Boomkwekerijen in St. Oedenrode vond op 15 december een bijeenkomst plaats van de Waterclub. Deze club bestaat uit zo'n twintig kwekers die in 2016 zwaar werden gedupeerd door waterschade. Ook aanwezig waren een advocaat, twee hydrologen en vier registertaxateurs. Samen willen ze een vuist maken tegen het waterschap, de gemeentes en hun verzekeringsmaatschappijen.

Auteur: Sylvia de Witt

Veel kwekers met schade door hagel- en regenwateroverlast kregen in 2016 na schadeclaims bij hun waterschap nul op rekest. Vaak mondden waterschadezaken uit in een juridisch gevecht met de verzekeringsmaatschappijen van de aansprakelijk gestelde partijen, meestal overheden, zoals waterschappen. Er wordt dan een beroep gedaan op overmacht. De kweker moet aantonen dat er sprake is geweest van bijvoorbeeld nalatigheid, en voor de rechter wordt hij geconfronteerd met juris-

ten van verzekeringsmaatschappijen. Daar kunnen vooral kleinere kwekers niet tegenop: het beeld ontstaat van de kleine ondernemer tegen de grote verzekeraar, David tegen Goliath. Als kwekers hun krachten bundelen, met ondersteuning van taxateurs, hydrologen en juristen, staan ze sterker tegenover het waterschap, de gemeentes en hun verzekeringsmaatschappijen, zo is de gedachte achter de Waterclub.

Een mooi rapport in janboerenfluitjestaal
Initiatiefnemer is de 72-jarige Jan de Jong van Boomkwekerij De Jong van Laarhoven. Hij is 35 jaar boomkweker geweest en heeft zijn bedrijf inmiddels overgedragen aan zijn zoon Stijn de Jong. Zijn schoondochter Margriet Moonen is samen met hem naar de bijeenkomst gekomen. Toen De Jong begon, maakte het niet uit hoeveel water er naar beneden viel; het stroomde allemaal weg. 'Maar langzaam maar zeker kwamen er

Guido Goorts en Erik Querner

maatregelen van bovenaf, want de waterschappen moesten er natuur bij gaan doen en aan waterretentie denken. Het werd voer voor de groenen, die zich er ijverig op hebben geworpen. De boeren kregen het steeds drukker met hun bedrijf en hebben dat probleem laten lopen. Door een onevenredige vertegenwoordiging in de waterschappen zijn wij als partner bijna in de vergetelheid geraakt. We hebben onszelf een beetje in slaap gewiegd, want het ging allemaal toch wel goed. Totdat er een keer wat gebeurde. Nu hebben we niks meer te vertellen.'

Na 35 jaar wil hij nu weleens zijn mond opendoen. En omdat hij gepensioneerd is, heeft hij naar eigen zeggen alle tijd. 'Als wij nu in gewone janboerenfluitjestaal een mooi rapport maken en dat voorleggen aan de Raad van State, naast een rapport van de hydrologen, dan zijn er nog kansen om te winnen.'

Achterhaalde rechtspraak

Advocaat Guido Goorts van Goorts + Coppens voert momenteel een aantal procedures tegen waterschappen en gemeentes. Volgens hem is de kans van slagen in dit soort zaken nog niet zo hoog, want er moet worden aangetoond dat het waterschap onrechtmatig gehandeld heeft. 'De

rechtspraak hierover is al oud en naar ons oordeel achterhaald. Je komt dan uit bij het Bargerbeek-arrest uit de jaren 80 van de vorige eeuw. Dat arrest dateert uit een tijd dat de wetenschappelijke en technische inzichten en mogelijkheden volstrekt anders waren dan nu. Ook is de regelgeving aangepast. Een waterschap kan nu meer en sneller handelen als er sprake is van wateroverlast, maar heeft ook veel meer mogelijkheden om wateroverlast te voorkomen.'

Een gedupeerde kweker zal de rechter dus zover moeten krijgen, dat hij begrijpt dat dit arrest stamt uit een tijd waarin er nauwelijks technische mogelijkheden waren om adequaat te kunnen ingrijpen. De norm die ooit is geformuleerd door de Hoge Raad, zal naar de mening van Goorts dus om moeten. In de rechtspraak zie je al de eerste ontwikkelingen.

Overmacht

In de lopende zaken heeft Goorts er al een casatieadvocaat bij gehaald. 'Deze procedeert bij de Hoge Raad en we hebben hem mee laten kijken naar de vraag hoe we de oude norm moeten herformuleren. Als je puur en alleen vaart op de oude rechtspraak, vrees ik dat je het niet gaat redden. Bewijslast is bewijsrisico. Als jij zelf iets moet bewij-

zen, heb je een bewijsprobleem. Als de bewijslast omgedraaid wordt, wordt het verhaal omgekeerd. De meeste gemeentes en waterschappen zijn verzekerd bij Centraal Beheer Achmea en die wijst alles af. Ze gooien alles op overmacht.'

Hydroloog Jan van Bakel heeft een aantal schadezaken gedaan voor boeren en ook hij merkt dat altijd het argument 'overmacht' wordt gehanteerd. 'Dat is de standaardtekst. Er is sprake van verharding in Nederland. Het tegenargument dat we moeten hebben, is: hier kom je niet mee weg!' Ook een waterschap kan fouten maken, vindt collega-hydroloog Erik Querner. 'Maar ze komen vaak weg met het argument van overmacht. En dan moet de bewijslast omgedraaid worden.'

Met de rug tegen de muur

Verscheidene kwekers willen echt hun hart luchten tijdens de bijeenkomst en soms lopen de frustraties hoog op. Een kweker zegt misnoedig: 'Van het weer en het waterschap kunnen we nooit winnen.' Een ander vertelt dat zijn buxuskwekerij nu noodgedwongen te koop staat, en weer een andere kweker vertelt geëmotioneerd dat hij al vijf jaar aan het rondzwemmen is, maar dat op een gegeven moment de conditie op is. 'We hebben nog vijfduizend euro op de rekening staan. Ik weet niet

Jan Mauritz en Bjorn Kohlmann

Guido Goorts, Erik Querner en Jan van Bakel

hoe wij nu verder moeten.'

Een collega-kweker: 'Ons bedrijf staat ook te koop. De aanplant voor de komende vijf jaar is allemaal weg. Dan ben je 59 jaar en moet je een beslissing nemen, want je staat met de rug tegen de muur. Daar heb je dan dertig jaar voor gewerkt, vanuit het niets een gigantisch mooi bedrijf opgebouwd. En dat door waterschade. In één keer is het afgelopen.'

'Het kan toch niet zo zijn dat het waterschap onfeilbaar is?'

Bjorn Kohlmann, hoofd logistiek en kwaliteitszorg bij boomkwekerij Gebr. Van den Berk, hoort alles aan en wil er nog wel iets aan toevoegen: 'Hier moet het water door de Dommel weg; dat is ons afvoerkanaal. Wat ik nu ga zeggen, is meer een gevoel; ik weet niet of het wettelijk zo is. Maar volgens mij denkt het waterschap: als wij Den Bosch of omgeving laten overstromen, kost ons dat meer dan als wij die agrariërs in de nattigheid zetten. Dus de stenen zullen ze sparen. Ik denk dat hier voor twee à drie miljoen euro schade aan tafel zit.'

Foto's en filmpjes maken

Veel kwekers zitten verschrikkelijk in de ellende; dat blijkt wel. Ze kunnen misschien nog een schadevergoeding krijgen, maar misschien ook niet, meent Goorts. 'Maar in de toekomst zul je veel scherper en adequater moeten reageren tegen

dit soort overheidsinstanties. Want ze hebben wél een zorgplicht; die ligt vast. Het is goed als je zelf een fatsoenlijk dossier hebt opgebouwd waarin de overheid consequent blijft wijzen op die zorgplicht: ik zie dit, wat heeft u daaraan gedaan? Je moet niet bellen, maar alles schriftelijk vastleggen, dossiers aanleggen, in groepsverband. We hebben allemaal telefoons waarmee we foto's en filmpjes kunnen maken. Maak foto's en filmpjes als er zich weer iets voordoet; wijs het waterschap erop dat het straks mis kan gaan.'

Ook gemeentes nalatig

De rode draad in alle verhalen van de kwekers is niet het maaibeeld, maar heeft te maken met duikers, stuwen, het beheer van het waterschap, meent één van de kwekers. 'Alles staat vermeld in de afzonderlijke rapporten, maar het is interessant om die te verzamelen; dan heb je de basis, breed gedragen. Deze argumenten zijn bruikbaar als tegenargument tegen het waterschap en de gemeenten. Want er wordt hier alleen gesproken over het waterschap, maar ik ken het verhaal van een kweker die direct aan de sloot van de gemeente grenst. Wie moet je dan aansprakelijk stellen? Ook gemeentes zijn nalatig geweest.'

Als het waterschap aansprakelijk wordt gesteld, wordt dit gemeld bij de verzekeraar, weet Goorts. 'De verzekeraar (veelal Centraal Beheer Achmea) bepaalt wat er gebeurt; niemand anders. Als het waterschap aansprakelijkheid erkent buiten de verzekeraar om, zegt de verzekeraar: prima, dat mag, maar dan betaalt u het zelf.'

Registertaxateur Jan P. Mauritz denkt daar iets anders over: 'Bij waterschap De Dommel staat in de regels dat de directie van het waterschap altijd

nog anders kan beslissen dan de verzekeringsmaatschappij. Dat is gebeurd. Er zijn vijftig dossiers uitgelicht; daarvan zijn er veertig die alsnog compensatie krijgen tot maximaal vijftig procent van hun schade.'

Gegevens opvragen

Hydroloog Jan van Bakel komt nog even terug op het begrip overmacht. Hij vindt dat men moet proberen die starre houding van 'het is overmacht' te doorbreken. 'Je moet kunnen aantonen dat die overmacht er weliswaar was, maar dat die is verergerd doordat het waterschap het systeem niet op orde had, de legger of de duiker of het onderhoud. Als jullie gezamenlijk opschrijven dat jullie zoveel schade hebben geleden, dan moet dat toch helpen. Het waterschap is toch niet onfeilbaar? Maken zij nooit fouten?'

De grondwaterstanden die door de waterschappen, gemeenten, provincies en andere landelijke overheden worden gemeten in peilbuizen, zijn openbaar en staan op een website (www.dinolo-ket.nl). De gemeten sloot- en beekwaterpeilen zijn eigendom van een waterschap. Om die gegevens boven water te krijgen, kan een beroep worden gedaan op de WOB (Wet openbaarheid van bestuur).

Querner: 'Het waterschap moet de gevraagde gegevens, zoals die van beekpeilen in het getroffen gebied, aanleveren als daarom wordt gevraagd. In het kader van het Nationaal bestuursakkoord water moet het waterschap ook om de vijf jaar rapporteren wat in zijn watersysteem niet op orde is. Jullie moeten de laatst bekende rapportage van het waterschap Brabant opvragen. Ik heb hem opgevraagd voor het waterschap Limburg. Het

Jan de Jong met schoondochter Margriet Moonen

REACTIE WATERSCHAP DE DOMMEL

De gevolgen van de extreme wateroverlast in juni 2016 gaan ons aan het hart. Veel agrarische bedrijven, waaronder boomkwekers in ons gebied, werden hierdoor getroffen. Dat is ook precies de reden waarom het Algemeen Bestuur van Waterschap de Dommel gekozen heeft voor een intensieve aanpak van de schadeclaims. Omdat we weten hoe complex het is om een goed onderbouwde claim neer te leggen, hebben we samen met alle claimanten de feiten en omstandigheden in beeld gebracht en zo nodig aangevuld. Het klopt dat de bewijslast juridisch bij de claimant ligt. Al hebben we ons uiterste best gedaan om schade te voorkomen, fouten in het dagelijkse beheer en onderhoud van meer dan 20.000 km watergangen, waarvan 2200 in beheer van het waterschap, zijn niet altijd te vermijden. Daarom hebben we zelf actief gekeken of er een oorzakelijk verband was tussen ons handelen in het beheer en onderhoud en opgetreden schade. Dit hebben we in samenspraak met de verzekeraar gedaan. Op 13 plekken in ons beheergebied bleek dat we iets niet hebben gedaan, wat wél had gemoeten. Dit betrof 50 schadedossiers. Inmiddels is in totaal zo'n € 250.000,- uitgekeerd. Daarnaast hebben we voor ongeveer 30 gevallen een onafhankelijke schadecommissie ingeschakeld, die beoordeelt in hoeverre de schade te wijten is aan uitgevoerde beekprojecten. We kiezen dus voor een traject dat past bij behoorlijk bestuur en we onderzoeken samen met belanghebbende hoe het in de toekomst beter kan.

We begrijpen dat er boomkwekers zijn die teleurgesteld zijn over de schade-uitkeringen. Van onze kant werken we steeds binnen de huidige wettelijke regels en jurisprudentie. Als overheid zijn we daaraan gehouden en moeten we steeds maximaal zorgvuldig omgaan met het belastinggeld dat we bij alle inwoners in ons gebied ophalen. Sommige ondernemers met forse schadeposten kunnen ondanks onze aanpak van mening zijn dat we als waterschap in onze zorg tekortgeschoten zijn. Dan is het in ons rechtstelsel goed dat er een onafhankelijke rechtsgang is die beoordeelt of en in welke mate de schade toerekenbaar was aan het waterschap, aan overmacht of aan andere factoren.

De wateroverlast in juni 2016 was naar onze overtuiging zeer extreem. Als waterschap kunnen we wateroverlast nooit met 100% zekerheid voorkomen, zo realistisch moeten we wel zijn.

Boxtel, 2 maart 2018
Waterschap De Dommel

gebied waar de boer zat die schade had, stond daar ook in. Dan heb je al een mogelijkheid om het waterschap voor de ontstane wateroverlast aansprakelijk te stellen. Dus kijk of jullie watersystemen in die rapportages staan. De provincie moet die bundelen, of je moet ze rechtstreeks bij het waterschap aanvragen.'

Regelen aan de voorkant

Met alle kennis die hier nu bij elkaar zit, heeft de Waterclub de mogelijkheid om het aan de voorkant nu eens fatsoenlijk te regelen, meent Goorts. Misschien moet je de club zelfs nog groter maken; dan krijg je met relatief weinig middelen aan de voorkant meer geregeld. 'De overheid mag kiezen hoe ze haar middelen inzet. Er is geen rechtsregel die zegt dat jullie altijd droge voeten moeten hebben. Er zullen opnieuw buien komen, waarbij je met de voeten onder water komt; alleen is het de vraag hoe snel er dan wordt ingegrepen. Dat is een andere norm. De overheid mag nog steeds kiezen en belangen tegen elkaar afwegen. Maar hoe snel moet de overheid ingrijpen op het moment dat er schade optreedt? Daarom moet je er als sector voor zorgen dat je dossiers opbouwt. Het is goed als je een lobbycircuit inzet, maar doe dat alsjeblieft niet zelf. Zorg dat je iemand aan je kant krijgt die de weg kent in Den Bosch en weet bij welke deur je moet aankloppen.'

Afspraken

De bijeenkomst wordt beëindigd met de volgende afspraken: Jan de Jong gaat alle dossiers van de kwekers naast elkaar leggen. Zijn schoondochter Margriet Moonen en hij zoeken vervolgens naar overeenkomsten die kunnen worden gebruikt voor een zo kansrijk mogelijke strategie in de rechtszaken. Moonen probeert ook te achterhalen op grond waarvan waterschappen wél hebben geschikt met enkele tientallen kwekers. Het gaat dan om gevallen waarbij de hydroloog van het waterschap erkent dat er een oorzakelijk verband was tussen de waterschade en het handelen, of juist met het achterwege laten van handelingen door het waterschap.

Be social

Scan of ga naar:

www.boom-in-business.nl/artikel.asp?id=23-7391